

تبیین نقش دانش مالی اعضا و استقلال مدیر عامل بر کیفیت اطلاعات حسابداری در بانک‌ها و موسسات مالی

نوع مقاله: پژوهشی

آسو امین عشایری^۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۹/۱۰

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۷/۲۰

چکیده

از جمله عوامل اساسی در ایجاد تغییرات بنیادی در محیط اقتصادی ایران، می‌توان عمومی شدن مالکیت بنگاه‌های اقتصادی، تأمین مالی از طریق مشارکت عمومی و خصوصی سازی بخش‌های دولتی و بنگاه‌های اقتصادی را نام برد. در چنین شرایطی شفافیت و کیفیت مطلوب اطلاعات مالی، که پایه و اساس تصمیم‌گیری‌های بهینه اقتصادی سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و بطور اعم استفاده کنندگان از اطلاعات است، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد. دانش مالی اعضای هیئت مدیره می‌تواند در کنار استقلال مدیر عامل فاکتورهایی در جهت افزایش کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار باشند. این مهم در پژوهش حاضر مورد بررسی قرار می‌گیرد. جامعه آماری تحقیق شرکت‌ها و مؤسسات مالی عضو بورس اوراق بهادار می‌باشند که از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸ در بورس اوراق بهادار تهران فعالیت داشته و سال مالی آنها منتهی به ۲۹ اسفند می‌باشد. در نهایت با توجه به محدودیت‌های موجود تعداد ۷۸ شرکت به عنوان نمونه آماری انتخاب می‌شوند. برای تجزیه و تحلیل در این پژوهش از روش رگرسیون پانل دیتا و کلیه آزمون‌های مربوط به آن استفاده می‌شود. در نهایت نتیجه‌گیری می‌شود که دانش مالی اعضا هیات مدیره و اندازه موسسه حسابداری بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تاثیر معنی‌دار دارد.

کلمات کلیدی: دانش مالی اعضا هیات مدیره، استقلال مدیر عامل، کیفیت اطلاعات حسابداری

طبقه‌بندی JEL: E01، F32، M10

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری بخش عمومی دانشگاه علامه طباطبایی تهران
aso.aminashayeri@gmail.com

مقدمه

بورس اوراق بهادار به عنوان نماد بازار سرمایه ایران، تاثیر پذیری زیادی از تغییر چرخه‌های اقتصادی دارد. مدیران سرمایه‌گذاری و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی که در این بازار به معاملات سهام و سایر دارایی‌های مالی می‌پردازند، برای حفظ و افزایش ارزش سبد سرمایه‌گذاری‌های خود نیاز به بررسی عوامل مختلف مؤثر بر بازده سرمایه‌گذاری دارایی‌های مالی خود تحت شرایط مختلف اقتصادی دارند (طهماسبی ۱۳۹۸). یکی از مهم‌ترین شاخص‌ها عملکرد شرکت می‌باشد که تحت تاثیر عوامل مختلفی قرار دارد. در این بین پنهان کاری در ارائه گزارش‌های مالی و دستکاری در این گزارشات در عملکرد شرکت تأثیرگذار می‌باشد. در این میان متغیرهای دیگری از جمله میزان دارایی‌های شرکت یا اندازه نیز بر عملکرد شرکت اثر گذار است. هر چه حسابرسی شرکت با کیفیت بیشتری انجام شود، احتمال مدیریت سود و دستکاری در گزارشات کاهش میابد و به طور غیر مستقیم کیفیت حسابرسی بر عملکرد شرکت تاثیر می‌گذارد.

نقش بانک‌ها در اقتصاد هر کشور، متناسب با ساختار اقتصادی آن نظام تعیین می‌شود و از آنجا که نوع اقتصاد ایران، «بازار پول محور» و به اصطلاحی «بانک‌مدار» است. بنابراین اهمیت بانک‌ها در اقتصاد ایران، بسیار متفاوت است. هدف اصلی گزارشگری مالی، بیان آثار اقتصادی رویدادها و عملیات مالی بر وضعیت و عملکرد واحد تجاری برای کمک به اشخاص برون‌سازمانی برای اتخاذ تصمیم‌های مالی در ارتباط با واحد تجاری است. (ولک و همکاران، ۲۰۰۴) محیطی که شرکت‌ها امروزه در آن فعالیت می‌کنند، محیطی در حال رشد و بسیار رقابتی است و شرکت‌ها برای ادامه‌ی حیات، مجبور به رقابت با عوامل متعدد در سطح ملی و بین‌المللی و بسط فعالیت‌های خود از طریق سرمایه‌گذاری جدید هستند و برای ادامه‌ی حیات و سرمایه‌گذاری احتیاج به منابع مالی دارند (ستایش و کارگر فرد جهرمی، ۱۳۹۰). در یک بازار رقابتی، رفتار تجاری یک شرکت تاثیر چندانی بر کل بازار ندارد و افشای محدود اطلاعات ممکن است به نفع شرکت نباشد و موجب عمل متقابل رقبا و ارتقای سطح افشای آنان شود. در چنین شرایطی، شرکت‌ها در راستای کسب اعتماد بازار سرمایه و کاهش هزینه سرمایه، سعی در بهبود شیوه‌های افشای شرکتی دارند. بنابراین، در یک محیط رقابتی، شرکت‌ها ترجیح می‌دهند که سطح کیفیت افشای خود را بهبود ببخشند (تنگ و لی، ۲۰۱۱). همچنین، در بازارهای با سطح پایینی از رقابت، شرکت‌ها به لحاظ قدرت رقابتی تفاوت چشمگیری باهم دارند. شرکت‌های دارای توانایی رقابت بالا، سیاست‌های کیفیت افشای بالا را مدنظر قرار می‌دهند، زیرا که دلیل توانایی رقابت بالا در بازار، در خصوص عمل متقابل رقبا

۱ Wolk, H. I., Dodd, J. L., and M. G. Tearney. (2004)

۲ Teng & Li

نگرانی ندارند و می‌توانند از طریق ارتقای کیفیت افشای اطلاعات، اعتبار خود را در بازار سرمایه بالا ببرند. به طور مشابه، شرکت‌های با توانایی رقابت پایین نیز، سیاست کیفیت افشای بالا را انتخاب می‌کنند، زیرا که در یک بازار با سطح پایین رقابت، شرکت‌ها تمایل چندانی به بهره‌برداری از اطلاعات سایر شرکت‌ها ندارند (تنگ و لی، ۲۰۱۱).

بعد از مطرح شدن نظریه اندازه موسسه حسابرسی توسط دی آنجلو (۱۹۸۱)، پژوهش‌های زیادی براساس این نظریه صورت گرفت. این تحقیقات سعی کرده‌اند تا با تعریف یک متغیر موهومی (اگر حسابرس جزو هشت، شش، پنج و چهار موسسه حسابرسی بزرگ باشد عدد یک و در غیر اینصورت عدد صفر) اثر اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی صاحبکار را بررسی کنند. شواهد تجربی اکثر پژوهش‌های اولیه انجام شده براساس نظریه اندازه موسسه حسابرسی نشان می‌دهد که کیفیت حسابداری مؤسسات حسابرسی بزرگ بطور قابل ملاحظه‌ای بالاتر از سایر مؤسسات است. اما، چی نی، جتر و شیواکومار^۱ (۲۰۰۴) براساس مطالعات نظری ترومن و تیتمن^۲ (۱۹۸۶)، برون‌زا بودن متغیر اندازه موسسه حسابرسی را زیر سؤال برده و در تحقیق خود با استفاده از فرآیند دو مرحله‌ای همکن^۳ (۱۹۷۹) اثر اندازه موسسه حسابرسی بر حق‌الزحمه حسابرسی را بررسی کرده‌اند. براین اساس، آنها مدعی هستند که کیفیت بالای صورت‌های مالی حسابرسی شده توسط مؤسسات حسابرسی بزرگ بخاطر کیفیت بالای خدمات حسابرسی ارائه شده توسط این مؤسسات نیست، بلکه بخاطر تمایل صاحبکاران این مؤسسات به ارائه اطلاعات مالی با کیفیت است. اکثر پژوهش‌های انجام شده پس از چی نی و همکاران^۴ (۲۰۰۴) سعی کرده‌اند مشکل "انتخاب درون‌زای حسابرس" را کنترل کنند. هر چند بعد از کنترل مشکل انتخاب درون‌زای حسابرس تعدادی از محققان رابطه‌ای بین اندازه موسسه حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی پیدا نکرده‌اند، اما هم‌چنان نتایج اکثر پژوهش‌ها نشان می‌دهد که اندازه موسسه حسابرسی معیار قابل اتکائی از کیفیت حسابداری است.

با توجه به آنچه بیان شد در این پژوهش به بررسی تبیین نقش دانش مالی اعضا و استقلال مدیر عامل بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس تهران پرداخته می‌شود.

1 Chi Ni, Jeter and Shivakumar

2 Truman and Titman

3 Hackman

4 Chi Ni et al

اهداف**هدف اصلی**

بررسی تبیین نقش دانش مالی اعضا و استقلال مدیر عامل بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس تهران

هدف‌های فرعی

بررسی تاثیر دانش مالی اعضا هیات مدیره بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار بررسی تاثیر اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار

فرضیه‌ها**سوال اصلی**

دانش مالی اعضا هیات مدیره و اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار چه تاثیری دارد؟

سوال‌های فرعی

دانش مالی اعضا هیات مدیره بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار چه تاثیری دارد؟ اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار چه تاثیری دارد؟

فرضیه اصلی

دانش مالی اعضا هیات مدیره و اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تاثیر معنی‌دار دارد.

فرضیه‌های فرعی

دانش مالی اعضا هیات مدیره بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تاثیر معنی‌دار دارد. اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تاثیر معنی‌دار دارد.

قلمرو پژوهش

قلمرو زمانی: این پژوهش در نیمه دوم سال ۱۳۹۹ انجام می‌شود.

قلمرو مکانی: این پژوهش در کشور ایران انجام می‌شود.

قلمرو موضوعی: این پژوهش در حوزه ی حسابرسی انجام می‌شود.

تعریف مفهومی و عملیاتی

اندازه حسابرسی

متغیر مجازی و صفر و یکی که اگر حسابرسی توسط شرکت‌های بزرگ انجام شود عدد یک و در غیر اینصورت عدد صفر به خود می‌گیرد.

کیفیت اطلاعات حسابداری:

یک متغیر رتبه ای که نشان دهنده ی جایگاه یک شرکت در میان کل شرکت‌های بورسی می‌باشد در زمینه ی ارائه ی اطلاعات صحیح

پیشینه پژوهش

چن و همکاران^۱ (۲۰۱۹)، مقایسه پذیری حسابداری، کیفیت حسابرسی و قیمت‌گذاری اقلام تعهدی این مطالعه مشخص شد که وقتی قابلیت مقایسه پذیری حسابداری با دوره قبل بیشتر است، تعهدات اختیاری دوره جاری همبستگی مثبت کمی با بازده جاری و همبستگی منفی کمی با بازده آتی دارد، مطابق با پیش بینی ما که قابلیت مقایسه پذیری حسابداری، بهره وری قیمت‌گذاری اقلام تعهدی را بهبود می بخشد.

پرساکیس^۲ (۲۰۱۹) در تحقیقات خود به بررسی ارتباط بین کیفیت حسابرسی، گرایشات احساسی سرمایه‌گذاران و مدیریت سود طی بحران مالی جهانی پرداخت. وی ارائه داد که بین کیفیت حسابرسی و گرایشات احساسی سرمایه‌گذاران ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد.

میکو و کاماردین^۳ (۲۰۱۸) در تحقیق خود به بررسی چگونگی تاثیرگذاری کمیته حسابرسی و کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود پرداختند. حسابرسی بدلیل حل مشکل نمایندگی بین مالکیت و مدیریت، عدم تقارن اطلاعاتی و تضادمنافع بین آنها از اهمیت بسیاری برخوردار است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های تحقیق حاکی از آن بود کمیته حسابرسی و کیفیت حسابرسی منجر به کاهش دستکاری سود با استفاده از اقلام تعهدی اختیاری می‌شود.

سانتوسو و ویدایاسواتی^۴ (۲۰۱۷) به بررسی تاثیر کیفیت حسابرسی و اندازه شرکت بر رابطه بین مدیریت سود و عملکرد مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار اندونزی طی دوره زمانی ۲۰۱۱-۲۰۱۴ پرداختند. طبق تحلیلات آزمون رگرسیون داده های ترکیبی نتایج تحقیق

^۱ Chen et al

^۲ Persakis, 2016

^۳ Mikou & Kamardin, 2015

^۴ Santouso & Widayaswati, 2017

حاکمی از آن بود بین مدیریت سود و عملکرد مالی ارتباط معنادار وجود دارد. کیفیت حسابرسی بر رابطه بین مدیریت سود و عملکرد مالی تاثیرگذار است. اندازه شرکت بر رابطه بین مدیریت سود و عملکرد مالی تاثیرگذار است.

حسینی کالگو و همکاران^۱ (۲۰۱۶) بر کیفیت حسابرسی شرکت‌های با عرضه عمومی اولیه تمرکز دارند. ایشان نشان دادند که شرکت‌های با عرضه عمومی اولیه در مالزی اشتیاق به هر دو نوع مدیریت سود اقلام تعهدی اختیاری و واقعی دارند. هر دو معیار اندازه گیری کیفیت حسابرسی برای هر دو گروه شرکت‌های با توقف نماد و بدون توقف نماد به صورت مشابه مشاهده شد که نشان دهنده حمایت و پشتیبانی از سیاست عمومی بورس مالزی در توقف نماد شرکت‌های با عرضه عمومی اولیه است، تا عدم تقارن اطلاعاتی و مشکل انتخاب نادرست بین مالکان استراتژیکی و سرمایه‌گذاران جدید را کاهش دهد.

وروات و همکاران^۲ (۲۰۱۶) مطالعاتی در مورد اثر روش اداره امور شرکت در انتخاب بین مدیریت سود کارآمد و فرصت طلب انجام دادند. برای این منظور، آنها مطالعات خود را بر روی شرکت‌های آمریکایی انجام دادند. طبق مطالعات آنها، شرکت‌های آمریکایی تمایل به اجرای کارآمد مدیریت سود دارند و اجرای آن، منجر به هزینه‌های حسابرسی بیشتر می‌شود. نظارت بیشتر به عملکرد مدیران در کمیته‌های حسابرسی، برای جلوگیری از رفتارهای فرصت طلبانه ی آنها و کمک به مدیریت سود مؤثرتر است. بر اساس مطالعات آنها، تاثیر تعهدات اختیاری بر سودآوری آینده برای شرکت‌های با حق‌الزحمه حسابرسی بالاتر، در مقایسه با شرکت‌های با حق‌الزحمه حسابرسی پایین تر، بیشتر است.

حبیب و برهان آدین^۳ (۲۰۱۵)، در پژوهشی با عنوان "بررسی تاثیر حسابرسان متخصص بر ارائه گزارش حسابرسی" به بررسی روابط بین متغیرهای حسابرسان متخصص و ارائه گزارش حسابرسی پرداخته‌اند. نتایج تحقیق آنها نشان داد که شرکت‌هایی که حسابرس آنها متخصص صنعت است تاخیر گزارش حسابرسی کوتاه‌تری دارند.

طهماسبی (۱۳۹۸) به بررسی اثر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود واقعی و تعهدی در شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادرتهران پرداختند. به عبارت دیگر در این مقاله علمی سعی شده است به این سوال پاسخ داده شود که آیا با بودن کیفیت حسابرسی می‌تواند اعتباربخشی به صورت های مالی را افزایش دهد مدیریت سود برآیند درجه ای از قابلیت انعطاف و اعمال نظری

^۱ Hussaini Kalgo et al

^۲ Tim Vervaat et al

^۳ Habib, A. , Bhaiyan, Md. B.

است که مدیران در گزارشگری مالی خود دارند. مدیران ممکن است از این قدرت خود برای مدیریت فرصت طلبانه سود یا انتقال اطلاعات محرمانه درباره عملکرد آتی شرکت استفاده کنند. به طور خاص آنها می‌توانند زمان و فعالیت‌های واقعی در سراسر دوره حسابداری را به گونه‌ای تغییر دهند که به یک هدف درآمدی خاصی دست پیدا کنند.

رضایی و همکاران (۱۳۹۸) در تحقیقی با عنوان بررسی پایداری و قیمت‌گذاری سود، اقلام تعهدی و جریان‌های وجوه نقد عملیاتی در شرکت‌ها بیان داشتند که امروزه سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری نقش بسیار مهمی در گردش فعالیت سازمان‌ها ایفا نموده، در مجموعه محیط اقتصادی کشورها وظیفه‌ای با اهمیت برعهده دارند. هرگونه تحقیق در زمینه نحوه اثرگذاری اطلاعات حسابداری بر طیف وسیع تصمیم‌گیرندگان ذینفع در شرکت‌ها، به درک بهتر از چگونگی نقش این اطلاعات و ضرورت افشای بیشتر و بهتر آنها کمک می‌کند. یافته‌های این تحقیق بر اهمیت تجزیه و تحلیل دقیق پایداری و قیمت‌گذاری سود، اقلام تعهدی و جریان‌های وجوه نقد عملیاتی هنگام ارزیابی عملکرد مالی شرکت‌ها تأکید دارد.

فتاحی و فاضل (۱۳۹۷) به بررسی تأثیر کیفیت حسابداری بر مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی و مدیریت سود واقعی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. ایشان بیان داشتند که با افزایش کیفیت حسابداری، مدیریت سود روند کاهشی دارد و استقلال حسابرس و اندازه موسسه حسابداری در مقایسه با دیگر مولفه‌های اندازه‌گیری کیفیت حسابداری، تأثیرگذارتر و دارای ارتباط منفی و معناداری به ترتیب با مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی و مدیریت سود واقعی می‌باشند.

پاک مرام (۱۳۹۶) در تحقیقی که به بررسی تأثیر کیفیت حسابداری بر مدیریت سود در زمان عرضه اولیه سهام پرداخت نشان داد شرکت‌هایی که سهام آنها برای بار اول عرضه می‌شود در همان سال مدیریت سود را تجربه می‌کنند همچنین شرکت‌هایی که سهام آنها برای بار اول عرضه می‌شود و توسط مؤسسات بزرگ حسابداری می‌شوند؛ در همان سال یک سطح پایین مدیریت سود از طریق اقلام تعهدی را تجربه می‌کنند. و در نهایت، شرکت‌هایی که سهام آنها برای بار اول عرضه می‌شود و در همان سال سطح بالایی از مدیریت سود از طریق اقلام تعهدی را تجربه نموده اند.

روش و ابزار گردآوری اطلاعات

اطلاعات و داده‌های مورد نیاز این تحقیق با استفاده از روش اسنادی و کتابخانه‌ای جمع‌آوری خواهند شد:

۱- اطلاعاتی که مربوط به مباحث تئوریک پژوهش می‌باشند از منابع مختلف مانند کتب و نشریات معتبر بین‌المللی که به صورت آنلاین در پایگاه‌های اینترنتی موجود می‌باشند، جمع‌آوری خواهد شد.

۲- طریق ابزار گردآوری اطلاعات در قسمت مبانی نظری پژوهش اسناد و مدارک کتابخانه‌ای می‌باشد و در قسمت تحلیل داده‌ها از داده‌های سایت بانک مرکزی ایران استفاده می‌شود.

جامعه و نمونه آماری پژوهش

جامعه آماری تحقیق شرکت‌ها و مؤسسات مالی عضو بورس اوراق بهادار می‌باشند که از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸ در بورس اوراق بهادار تهران فعالیت داشته و سال مالی آنها منتهی به ۲۹ اسفند می‌باشد.

نمونه آماری

برای نمونه‌گیری می‌توان از روش‌های متنوعی استفاده نمود که مهمترین این روش‌ها به شرح زیر می‌باشد.

- نمونه‌گیری تصادفی ساده ۱
- روش نمونه‌گیری سیستماتیک ۲
- نمونه‌گیری طبقه‌ای ۳
- نمونه‌گیری خوشه‌ای ۴
- نمونه‌گیری چند مرحله‌ای ۵

کلیه شرکت‌های عضو جامعه آماری که حائز شرایط زیر بودند، جزء نمونه آماری لحاظ شده و آن‌دسته از شرکت‌هایی که این شرایط را نداشتند از نمونه آماری حذف گردیدند. شرایط مذکور به شرح زیر می‌باشد: جامعه آماری این تحقیق را کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار

۱ Simple Random Sampling

۲ Systematic Sampling

۳ Stratified Sampling

۴ Cluster Sampling

۵ Multistage Sampling

تشکیل می دهد. سپس شرکت های پذیرفته شده ای که دارای ویژگی های زیر باشند، به عنوان نمونه انتخاب می شوند:

۱. از سال ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷، در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته باشند.
  ۲. طی سال های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷، نماد معاملاتی آنها از تابلوی بورس خارج نشده باشد.
  ۳. شرکت ها نبایستی سال مالی خود را طی دوره های مورد نظر تغییر داده باشند.
  ۴. اطلاعات مالی مورد نیاز، به خصوص یادداشت های همراه صورت های مالی در دسترس باشد.
  ۵. شرکت طی دوره ی مورد پژوهش وقفه معاملاتی نداشته باشد
- با توجه به شرایط گفته شده در بالا تعداد ۷۸ شرکت به عنوان نمونه آماری انتخاب می شوند. از بین ۶۳۶ شرکت با روش حذفی سیستماتیک و اعمال شرایط زیر نمونه انتخاب گردیده است :

جدول ۱. معرفی نمونه آماری

۶۳۶	کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق تهران تا تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۹
(۱۳۸)	جزء شرکت های سرمایه گذاری و مالی بوده اند
(۱۱۸)	شرکت هایی که پایان سال مالی آنها به ۲۹ اسفند منتهی نمی شود
(۱۹۶)	اطلاعات مالی شرکت ها در دسترس نبوده و یا ناقص بوده است
(۱۱۶)	تعداد شرکت هایی که در دوره زمانی تحقیق عضو بورس نبوده اند
۷۸	تعداد شرکت های باقی مانده این پژوهش (نمونه انتخابی)

منبع: گزارشات سازمان بورس اوراق بهادار تهران

متغیرهای پژوهش

متغیر وابسته:

کیفیت اطلاعات حسابرسی

متغیرهای مستقل:

دانش مالی اعضای هیئت مدیره

متغیرهای کنترلی

(۱) اندازه موسسه حسابرسی : لگاریتم دارایی های شرکت

- (۲) اهرم مالی : نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام
 (۳) نوع صنعت : بر اساس رتبه بندی بورس اوراق بهادار تهران
 (۴) متغیر مداخله گر : شرکت دارای تجدید ارزیابی دارایی ۱ درل غیر اینصورت *
 (۵) رشد : فروش سال قبل / (فروش سال قبل - فروش سال مورد نظر) = رشد فروش

مدل پژوهش

$$QUALITY = \alpha_0 + \alpha_1 BS_{it} + \alpha_2 SIZE_{it} + \alpha_3 LEV_{it} + \alpha_4 TYPE_{it} + \alpha_5 GROWTH_{it} + \alpha_6 Revaluation_{it} * liq_{it} + \alpha_7 Revaluation_{it} + \varepsilon_{it}$$

که در آن متغیرها در جدول ذیل خلاصه شده اند:

جدول ۲. متغیرهای پژوهش

نام متغیر	نماد	نوع متغیر
کیفیت اطلاعات حسابرسی	QUALITY	وابسته
دانش مالی اعضای هیئت مدیره	BS	مستقل
اندازه موسسه حسابرسی	SIZE	کنترل
اهرم مالی	LEV	کنترل
نوع صنعت	TYPE	کنترل
رشد	GROWTH	کنترل
تجدید ارزیابی دارایی	Revaluation	مداخله گر

منبع: گیربینا و همکاران (۲۰۱۲)

در جدول ۳ کمیت‌های توصیفی متغیرهای پژوهش ارائه شده است.

جدول ۳. آماره های توصیفی متغیرهای پژوهش

کیفیت اطلاعات	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
کیفیت اطلاعات	۰/۵۴	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۴۹	-۰/۱۸	۱/۰۳

۱ Girbină M, Albu C, Albu N(2012)

حسابرسی							
دانش مالی اعضای هیئت مدیره	۱۳/۵۷۴۳۳	۱۴/۲۷۳۴۱	۲۰/۸۵۳۰۴	۴/۹۳۲۰۰۵	۴/۱۰۳۴۱۸	-۰/۲۱۷۰۵	۱/۸۶۳۳۶
اندازه موسسه حسابرسی	۱۴/۰۰۸۷۹	۱۳/۹۲۶۲۱	۱۸/۳۱۴۲	۱۱/۰۶۰۸۶	۱/۳۴۵۵۰۵	۰/۳۱۸۳۱	۳/۰۲۳۷۰۸
اهرم مالی	۰/۶۶/۱۵۱۹	۰/۰۸	۳/۱۶	۰	۰/۳۹۰۶۸	۴/۴۸۹۱۹۸	۳۶/۸۳۴۸۱
نوع صنعت	۱/۰۰۸۵۵۷	۰/۸۱۵	۶۹/۴۳	۰/۰۵	۱/۷۸۲۹۶۸	۱۷/۴۳۰۹	۳۷۱/۳۵۳۶
رشد	۰/۴۰۸۷۴۵	۰/۴۳	۱	۰	۰/۱۷۵۲۵۴	-۰/۴۲۷۴۱	۱۰/۵۸۹۵۵۷
تجدید ارزیابی دارایی‌ها	۹/۴۸	-۰/۱۷	۱۴۱۰۹/۳۱	۷۰۵/۶	۵۲۰/۶۰	۱۷/۶۲	۵۶۶/۷۱
اندازه شرکت	۲/۲۴	۲/۶۳	۴۶/۵۹	-۲۷۰/۷۵	۱۰/۰۰۵	-۲۲/۹۱	۵۵۸/۴

منبع: گزارشات نرم افزار ره آورد نوین

چنانچه ملاحظه می‌شود در جدول فوق در اکثر موارد مقادیر میانه به میانگین نزدیک می‌باشد و این نشان دهنده توزیع مناسب داده های آماری می‌باشد. همچنین چولگی بدست آمده برای برخی از متغیرها (نظیر دانش مالی اعضای هیئت مدیره و رشد) با مقادیر منفی نشان داده شده است که نشان دهنده توزیع نامتقارن داده ها می‌باشد و کشیدگی مقادیر آنها به سمت مقادیر پایین تر می‌باشد و یا می‌توان گفت دارای چولگی منفی هستند. و برای بقیه متغیرها که با مقادیر مثبت نشان داده شده است و نشان دهنده توزیع نامتقارن داده ها و کشیدگی به سمت مقادیر بالاتر می‌باشد و یا دارای چولگی مثبت هستند.

آزمون‌های مانایی و ایستایی

ساده‌ترین روش برای تعیین ایستایی یک متغیر، مشاهده نمودار آن متغیر است. اما با توجه به این که این روش از دقت کافی برخوردار نیست، بایستی ایستایی متغیر سری زمانی را مورد آزمون قرار داد، آزمون ریشه واحد، از معمول‌ترین آزمون‌هایی است که برای تشخیص ایستایی یک فرآیند سری زمانی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نتایج مربوط به آزمون ریشه واحد متغیرهای مدل بر اساس آزمون فیلیپس پرون در جدول ۳ گزارش شده است. نتایج نشان می‌دهد متغیرهای مدل بر اساس آزمون فیلیپس پرون پایا هستند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

جدول ۴. نتیجه آزمون مانایی فیلیپس پرون

متغیر	آماره	معنی داری	نتیجه
کیفیت اطلاعات حسابرسی	-۵/۸۹	۰/۰۰۳	مانا
دانش مالی اعضای هیئت مدیره	۱۶۷	۰/۰۲	مانا
اندازه موسسه حسابرسی	-۵/۵۸	۰/۰۰۰	مانا
اهرم مالی	-۱۰/۹۵	۰/۰۰۰	مانا
نوع صنعت	-۸/۶۳	۰/۰۰۰	مانا
رشد	-۱۲/۲۹	۰/۰۰۷	مانا
تجدید ارزیابی دارایی‌ها	-۶/۳۱	۰/۰۰۰	مانا
اندازه شرکت	-۱۶/۸۹	۰/۰۰۰	مانا

منبع: یافته‌های پژوهش

فرض صفر در آزمون فیلیپس پرون بر عدم مانایی متغیرهای مورد بررسی استوار است و فروض را میتوان چنین نوشت:

H_0 : متغیر مورد بررسی نامانا می‌باشد.

H_1 : متغیر مورد بررسی مانا می‌باشد.

برای رد فرض صفر کفایت سطح معنی‌داری از ۰/۰۵ کمتر باشد. همانگونه که در جدول بالا ملاحظه می‌گردد سطح معنی‌داری در تمام موارد کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد. بنابراین مانا بودن کلیه متغیرهای مورد بررسی، مورد تایید است.

با توجه به مانا بودن تمام متغیر مورد بررسی می‌توان تخمین مدل رگرسیونی را انجام داد.

بررسی مدل پژوهش

آزمون فرضیه‌های پژوهش از طریق تخمین مدل رگرسیونی انجام می‌شود. در ادامه مدل رگرسیونی مورد برآزش قرار می‌گیرد و سپس فرضیه‌ها مورد بررسی قرار خواهند گرفت. در ابتدا برای تشخیص اینکه استفاده از روش پانل در برآورد مدل کارآمدتر است یا روش داده‌های تلفیقی، از آزمون چاو استفاده می‌شود.

جدول ۵. نتایج آزمون چاو برای مدل رگرسیونی

آماره آزمون	درجه آزادی	سطح معناداری	نتیجه
۱۲/۸۴	(۱۲۷، ۸۷۷)	۰/۰۰۰	استفاده از مدل پانل دیتا

منبع: یافته‌های پژوهش

فرض صفر در آزمون چاو (اف لیمر) بر عدم استفاده از پانل دیتا (یعنی استفاده از داده های تلفیقی) استوار است و فرضیه‌ها را میتوان چنین نوشت:

H0: نمیتوان در تخمین از روش پانل دیتا استفاده کرد (باید از روش داده های تلفیقی استفاده

کرد)

H1: میتوان در تخمین از روش پانل دیتا استفاده کرد.

برای رد فرضیه صفر و تایید استفاده از پانل دیتا میبایست سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵

باشد.

همانطور که در جدول ۵ ملاحظه می‌شود سطح معناداری آزمون چاو بیش از $\alpha=0/05$ محاسبه شده لذا با اطمینان ۹۵٪ امکان برآورد مدل با استفاده از روش پانل تأیید می‌شود. با توجه به اینکه فرض صفر آزمون چاو مبنی بر برابری عرض از مبدأها رد شد، در ادامه به منظور تشخیص وجود اثرات ثابت یا وجود اثرات تصادفی از آزمون هاسمن استفاده می‌شود.

جدول ۶. نتایج آزمون هاسمن مدل رگرسیونی

نتیجه	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره آزمون	مدل رگرسیونی
اثرات ثابت	۰/۰۰۰	۵	۲۶/۷۳	

منبع: یافته‌های پژوهش

فرض صفر در آزمون هاسمن بر عدم استفاده از روش اثرات ثابت (یعنی استفاده روش اثرات تصادفی) استوار است و فرضیه‌ها را میتوان چنین نوشت:

H0: نمیتوان در تخمین از مدل اثرات ثابت در روش پانل دیتا استفاده کرد (باید از مدل اثرات

تصادفی در روش پانل دیتا استفاده کرد)

H1: می‌توان در تخمین از مدل اثرات ثابت در روش پانل دیتا استفاده کرد.

برای رد فرضیه صفر و تایید استفاده از اثرات ثابت می بایست سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵

باشد. اما اگر سطح معنی‌داری آزمون هاسمن $\text{prob}=1/000$ محاسبه شود آزمون هاسمن اندازه

شرکت تشخیص بین اثرات ثابت و تصادفی را ندارد. بنابراین باید از معیار دیگری برای انتخاب بین

اثرات ثابت و تصادفی استفاده کرد.

همانطور که در جدول ۶ ملاحظه می‌شود سطح معناداری آزمون هاسمن $\text{prob}=0/000$ محاسبه

شده لذا در تخمین از اثرات ثابت استفاده می‌شود.

نتایج برازش مدل رگرسیونی

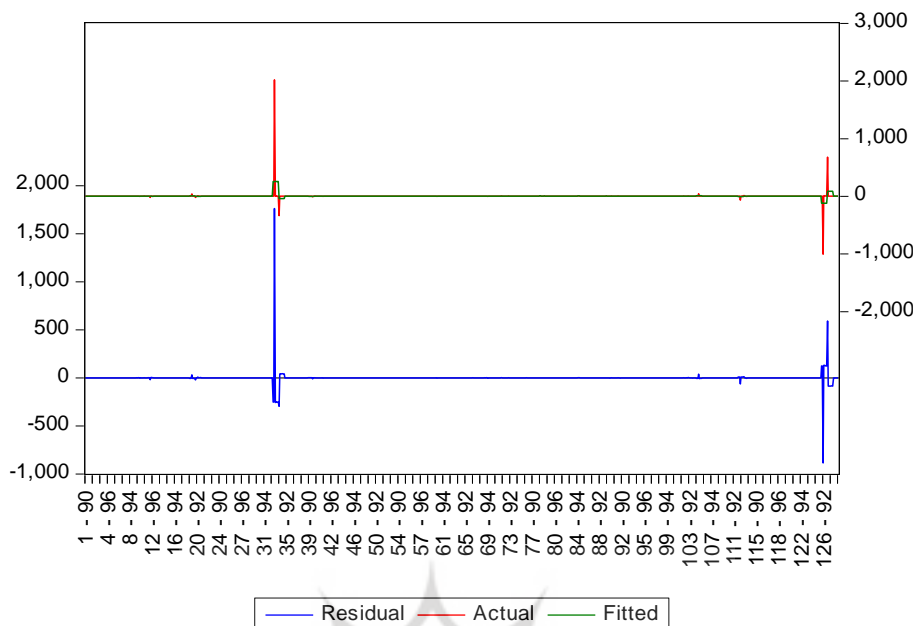
نتایج تخمین مدل به روش پانل و با استفاده از اثرات ثابت (پانل دیتا) در جدول ۷ ارائه شده است.

جدول ۷. نتایج برازش مدل رگرسیونی

متغیر پاسخ = کیفیت اطلاعات حسابرسی			
سطح معناداری	آماره آزمون t	ضرایب رگرسیونی	متغیرهای مستقل
۰/۰۰۰	-۱۴۲۹/۰۹	-۹۶/۳۱	ثابت معادله (α)
۰/۰۰۰	-۸/۳۷	-۰/۰۳	دانش مالی اعضای هیئت مدیره
۰/۰۰۰	-۱۸/۷۳	-۰/۰۴	اندازه موسسه حسابرسی
۰/۲۹	-۱/۰۳	-۰/۰۲	اهرم مالی
۰/۰۰۱	۱/۲۳	-۰/۰۱	نوع صنعت
۰/۰۰۰	۳/۶۴	۰/۰۷	رشد
۰/۰۰۰	۱۵/۵۴	۰/۰۰۰۳	تجدید ارزیابی دارایی‌ها
۰/۰۰۰	۸۹/۸۱	۰/۳۱	اندازه شرکت
سطح معناداری = ۰/۰۰۰		آماره آزمون F = ۴۸/۵۸	
ضریب تعیین = ۰/۸۸		آماره دوربین واتسون : ۲/۱۵	

منبع: یافته‌های پژوهش

همانطور که در جدول ۷ ملاحظه می‌شود ارتباط میان دانش مالی اعضای هیئت مدیره و کیفیت اطلاعات حسابرسی شرکت‌های سهامی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مورد سنجش قرار گرفت. طبق نتایج حاصل شده سطح معنی‌داری: صفر و آماره دوربین واتسن: ۲/۲۷ گزارش شده است و چون این عدد بین (۱/۵ و ۲/۵) می‌باشد فرضیه فوق را مورد تأیید قرار میدهد. با توجه به جدول فوق سطح معناداری دانش مالی اعضای هیئت مدیره ۰/۰۰۰ شده است که بر اساس این نتیجه می‌توان گفت چون این عدد کمتر از ۰/۰۱ شده است، با اطمینان بیش از ۹۹ درصد بین دانش مالی اعضای هیئت مدیره و کیفیت اطلاعات حسابرسی شرکت سهامی میان آنها ارتباط معنادار وجود دارد. در نمودار ۱ نمودار خطی پسماند مدل رگرسیونی ارائه شده است.

نمودار ۱. نمودار خطی پسماند مدل رگرسیونی

منبع: یافته های پژوهش

همانطور که در نمودار ۱ ملاحظه می‌شود پسماند مدل رگرسیونی شکل مشخصی ندارد و این موضوع نیز مبین مناسب بودن مدل برازش یافته می‌باشد. در ادامه برای اطلاع از وضعیت نرمالیتی پسماندهای مدل برازش یافته از آزمون جارک- برا و نمودار هیستوگرام ۱ استفاده می‌شود. آماره جارک برا آماره ای با توزیع خی دو و درجه آزادی دو می‌باشد اگر این آماره از ۵/۷ کوچکتر باشد، میتوان نتیجه گرفت که توزیع آماری مورد نظر با توجه به جدول خی دو، نرمال می‌باشد.

جدول ۸. نتایج آزمون جارک برا برای مدل

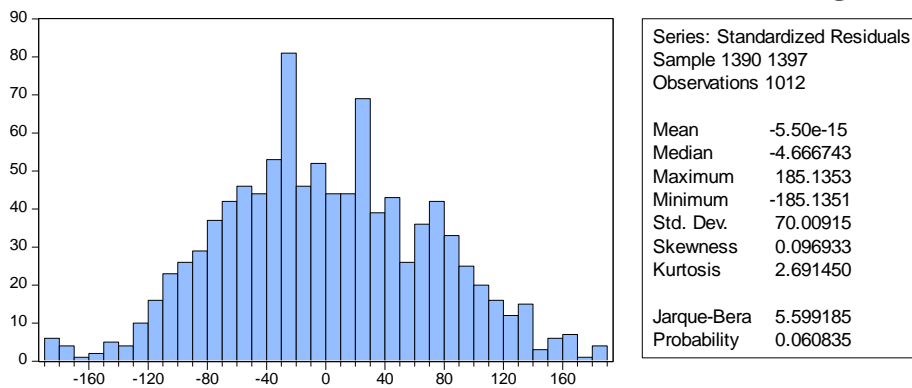
پسماند مدل رگرسیونی	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه
	۵/۵۹	۰/۰۶	نرمال بودن توزیع پسماند مدل

منبع: یافته های پژوهش

۱ Histogram

همانطور که در جدول ۸ ملاحظه می‌شود سطح معناداری آزمون جاک برا بیش از $\alpha=0/05$ محاسبه شده لذا با اطمینان ۹۵٪ توزیع پسماندها نرمال می‌باشد. در نمودار ۲ هیستوگرام پسماند مدل رگرسیونی اول ارائه شده است.

نمودار ۲. هیستوگرام پسماند مدل رگرسیونی

منبع: یافته‌های پژوهش

همانطور که در نمودار ۲ ملاحظه می‌شود پسماند مدل رگرسیونی متقارن و زنگوله‌ای شکل است و این موضوع مبین این نکته می‌باشد که در کنار نرمال بودن توزیع پسماند مدل رگرسیونی، کاملاً متقارن بوده و مدل فاقد مشکلات آماری می‌باشد. برای بررسی فرضیه اصلی پژوهش از مناسب بودن مدل رگرسیونی از طریق آزمون F استفاده می‌شود. با توجه به آماره F در این پژوهش صحت مدل رگرسیونی مورد تایید است. و فرضیه پژوهش تایید می‌شود همچنین برای بررسی اثر معنی‌دار متغیرها بر متغیر وابسته از آزمون T استفاده می‌شود.

برای بررسی معنی‌دار بودن ضرایب متغیرهای مستقل در هر مدل از آماره t استفاده شده است. برای تصمیم‌گیری در مورد پذیرش یا رد فرضیه صفر، آماره T به دست آمده با t جدول که با درجه آزادی N-K در سطح اطمینان ۹۵٪ محاسبه شده مقایسه می‌شود، چنانچه قدرمطلق T

محاسبه شده از t جدول بزرگتر باشد $|T| > t_{\frac{\alpha}{2}, N-k}$ ، مقدار عددی تابع آزمون در ناحیه بحرانی قرار گرفته و فرض صفر (H_0) رد می‌شود. در این حالت با ضریب اطمینان ۹۵٪ ضریب مورد نظر (β_1) معنی‌دار خواهد بود که دلالت بر وجود ارتباط بین متغیر مستقل و وابسته دارد.

یکی از فروض مهم مدل کلاسیک خطی این است که خودهمبستگی یا خودهمبستگی سریالی بین اجزاء اخلاقی که در تابع رگرسیون جامعه وارد می‌شود، وجود ندارد. مشهورترین آزمون تشخیص همبستگی سریالی، آزمون دوربین-واتسون می‌باشد و فرض می‌کند که بین هر خطا و خطای قبل از خود رابطه‌ی همبستگی وجود دارد. تابع آزمون دوربین واتسون چنین تعریف می‌شود:

$$d = \frac{\sum_{i=2}^N (e_i - e_{i-1})^2}{\sum_{i=1}^N e_i^2} \approx 2(1 - \hat{\rho})$$

یک امتیاز فوق‌العاده تابع آزمون d در این است که بر اساس باقیمانده‌های تخمین زده شده‌ای که به طور عادی در تحلیل رگرسیون محاسبه می‌شوند، بدست می‌آید. اگر d محاسبه شده از رابطه‌ی بالا خارج از این مقادیر بحرانی قرار گیرد، می‌توان بر وجود همبستگی پیوسته مثبت یا منفی تصمیم گرفت. با توجه به رابطه، تابع d ، تقریباً مساوی با دو برابر $(1-\rho)$ می‌باشد. از آنجا که $0 \leq d \leq 4$ - $\rho \leq 1$ است می‌توان نتیجه گرفت که:

شواهدی از خودهمبستگی مثبت	شواهدی از خودهمبستگی منفی	عدم تصمیم‌گیری	عدم تصمیم‌گیری	شواهدی دال بر خودهمبستگی وجود ندارد	عدم تصمیم‌گیری	شواهدی از خودهمبستگی مثبت
0	dl	2	du	du	4	dl

نمودار ۳. نواحی تصمیم‌گیری درباره خودهمبستگی مدل

منبع: راهنمای نرم افزار EViews

بر اساس نمودار (۳) با محاسبه‌ی آماره‌ی دوربین واتسون با مشخص کردن جایگاه آماره می‌توان فرض صفر را رد یا پذیرفت (بروکز، ۱۳۸۹). با توجه به اینکه دوربین واتسون در این پژوهش ۲/۱۵ بدست آمده است بنابراین مدل فاقد خود همبستگی سریالی می‌باشد. بررسی فرضیه پژوهش با توجه به توضیحات داده شده در جدول ذیل فرضیه پژوهش مورد تایید می‌باشد:

جدول ۹. رد یا تایید فرضیه ها

ردیف	فرضیه	نتیجه
اول	دانش مالی اعضا هیات مدیره و اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکتها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تاثیر معنی دار دارد.	تایید
دوم	دانش مالی اعضا هیات مدیره بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکتها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تاثیر معنی دار دارد.	تایید
سوم	اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکتها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تاثیر معنی دار دارد.	تایید

منبع: یافته های پژوهش

به طور کلی، بانکها به عنوان منابع اصلی مالی نقش بسیار مهمی در توسعه و رشد اقتصادی یک کشور دارند، به دلیل آنکه آنها به عنوان تأمین کننده نقدینگی در ارائه خدمات و تولیدکننده اطلاعات عمل می کنند. امروزه افراد بسیاری وجود دارند که با داشتن ثروتی مناسب به دلیل عدم آگاهی کامل توانایی استفاده از آن را ندارند. در این میان، برخی بانکها با درک ارزش این مشتریان با به کارگیری مجموعه ای از خدمات مالی و بانکی خواهان ارتقای جایگاه خود در جامعه هستند تا به واسطه آن مشتریان ویژه را به سمت خود جذب کنند. در حال حاضر، رقابت شدیدی در عرصه بانکداری کشور وجود دارد. بانکها نیز می بایست برای حفظ برتری خود با تحولات جهانی در پی خلق ارزش و برآوردن نیازهای مشتریان خود همگام باشند. مشخص است که عضویت اعضای داری دانش مالی در هیئت مدیره ی شرکتها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار باعث بهبود عملکرد واقعی و عدم نیاز به دستکاری اطلاعات میگردد که این مهم باعث می شود که نیاز به دستکاری اطلاعات حسابداری کاهش یافته و به این ترتیب کیفیت اطلاعات حسابداری بهبود می یابد.

پیشنهاد با توجه به نتایج

پیشنهاد می شود برای جلوگیری از سوءاستفاده مدیران از امکان تجدید ارائه صورت های مالی، در آیین نامه حاکمیت شرکتی توجه ویژه ای به استقلال هیأت مدیره داشته باشند. به شرکتها نیز

پیشنهاد می‌شود با طرح‌ریزی یک هیأت‌مدیره کارا، کیفیت گزارشگری مالی خود را بهبود بخشیده، از شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی خود بکاهند.

پیشنهاد می‌گردد در تحقیقات آتی علاوه بر دانش مالی سایر ویژگیهای شخصیتی مدیران از قبیل اعتماد به نفس بیش از حد مدیریتی و سبک‌های مدیریتی بر میزان مدیریت سود بررسی شود. همچنین به نظر می‌رسد شرکت‌های دارای مدیران با دانش و تجربه مالی بعلت آشنایی با استانداردهای حسابداری نسبت به سایر شرکت‌ها صورتهای مالی با کیفیت تری داشته باشند بنابراین بررسی این موضوع میتواند مفید باشد.

پیشنهادهای برای محققان آینده

انجام پژوهش حاضر با استفاده از سایر ویژگی‌های هیأت‌مدیره، همچون عضویت متخصص مالی یا حسابداری در هیأت‌مدیره؛

انجام پژوهش حاضر در بانک‌ها و مؤسسات مالی (شرکت‌های سرمایه‌گذاری، واسطه‌گری مالی و لیزینگ‌ها)؛

انجام پژوهش حاضر در سطح هر یک از صنایع؛

بررسی رابطه تجدید ارائه صورت‌های مالی با سایر عناصر حاکمیت شرکتی، همچون: سهامداران نهادی، کمیته حسابرسی و کیفیت حسابرسی.

منابع

۱. ابراهیمی، منصور (۱۳۸۶). مدیریت ریسک با استفاده از کارت امتیازی متوازن، پایان نام کارشناسی ارشد، دانشگاه علم و صنعت تهران، صص ۴۱-۱۵.
۲. بنی‌مهد، بهمن؛ عربی، مهدی و حسن‌پور، شیوا (۱۳۹۶). تحقیق‌های تجربی و روش‌شناسی در حسابداری. چاپ چهارم، انتشارات ترمه، تهران.
۳. پاک مرام، عسگر (۱۳۹۶). "تأثیر کیفیت حسابداری بر مدیریت سود در زمان عرضه اولیه سهام"، دانش حسابداری، ۱۷ (۶۸)، صص ۴۱-۶۱.
۴. جواهری، محمدرضا و زنجیردار، مجید. (۱۳۹۶). "رابطه بین مدیریت سود و عملکرد شرکت‌های مورد مطالعه در بورس اوراق بهادار تهران"، مدیریت بهره‌وری، ۱۱ (۳) (۴۲) پاییز، صص ۲۱۸-۱۹۷.
۵. حسینی‌الاصل، محسن و ناصرینیا، راضیه (۱۳۹۵). "بررسی و ارزیابی مدل‌های رایج برای پیش‌بینی سود واقعی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، فصلنامه تحقیق‌های جدید در مدیریت و حسابداری، شماره ۱۶، صص ۱۲۶.
۶. حیدرپور، فرزانه و خواجه محمود، زیبا (۱۳۹۳). "رابطه بین ویژگی‌های پیش‌بینی سود هر سهم توسط مدیریت بر ریسک و ارزش شرکت با هدف آینده‌نگری در تصمیم‌گیری"، فصلنامه علمی تحقیقی دانش مالی تحلیل اوراق بهادار سال هفتم، شماره ۲۲.
۷. دستگیر، محسن؛ گوگردچیان، احمد و آدمیت، ستاره (۱۳۹۴). "رابطه بین کیفیت سود (پراکندگی سود)، و بازده سهام"، تحقیق‌های حسابداری مالی و حسابداری (تحقیق‌نامه حسابداری مالی و حسابداری)، دوره ۷، شماره ۲۶، صص ۳۷-۲۱.
۸. رضایی، علی و عباس‌زاده، محمدرضا (۱۳۹۳). "بررسی تحلیلی تأثیر توانایی پیش‌بینی اجزای تعهدی و جریان‌های نقدی"، دانش حسابداری، صص ۴۰۴۰۰.
۹. رضایی، فرزین؛ ویسی‌حصار، ثریا. (۱۳۹۸). بررسی پایداری و قیمت‌گذاری سود، اقلام تعهدی و جریان‌های وجوه نقد عملیاتی در شرکت‌ها. دانش حسابداری مالی: doi: 10.30479/jfak.2019.9105.2235, 6(1), 187-210.
۱۰. رضائی، سرور و محمدی، حسین (۱۳۹۴). مدیریت سود: یک تحلیل از رفتار فرصت طلبانه مکانیزم نظارت و تنگدستی مالی. کنفرانس بین‌المللی تحقیق‌های کاربردی در مدیریت،

- مهندسی صنایع، اقتصاد و حسابداری با رویکرد توسعه کسب و کار، تهران، موسسه آموزش شهر تهران.
۱۱. رویایی، رمضانعلی و آذین فر، کاوه. (۱۳۹۱). "رابطه بین کیفیت حسابرسی و نوع صنعت"، حسابداری مدیریت، ۵(شماره ۴(پیاپی ۱۵))، صص ۳۰-۱۹.
۱۲. سجادی، سیدحسین و کاظمی، توحید (۱۳۹۵). "الگوی جامع گزارشگری مالی متقالبانه در ایران به روش نظریه‌پردازی زمینه‌بنیان"، فصلنامه علمی و تحقیقی تحقیقات‌های تجربی حسابداری. سال ششم، شماره ۲۱، صص ۲۰۴-۱۸۵.
۱۳. سعیدی، علی؛ حمیدیان، نرگس و ربیعی، حامد (۱۳۹۲). "رابطه بین فعالیت‌های مدیریت سود واقعی و عملکرد آتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، حسابداری مدیریت، ۶(شماره ۲(پیاپی ۱۷))، صص ۵۸-۴۵.
۱۴. شفیعی، مریم (۱۳۹۵). "بررسی رابطه محافظه کاری حسابداری با کیفیت حسابرسی و قیمت سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، فصلنامه مطالعات مدیریت و حسابداری، دوره ۲، شماره ۱، صص ۵۶۲.
۱۵. طهماسبی، ریحانه (۱۳۹۸). "تاثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود واقعی و تعهدی در بورس اوراق بهادار تهران"، قانون یار، ۲(۹)، صص ۶۱-۴۵.
۱۶. عطری، حسن و منصوری، حسن (۱۳۹۴). ارتباط بین کیفیت حسابرسی با هزینه بدهی. سومین کنفرانس بین‌المللی حسابداری و مدیریت، تهران، موسسه همایشگران مهر اشراق.
۱۷. غلامعلی پور، رضا و ثقفی، علی (۱۳۹۱). "محتوای اطلاعاتی پیش‌بینی‌های سود، تکرار سوگیری در ارائه پیش‌بینی‌ها و عوامل مؤثر بر خطای پیش‌بینی"، فصلنامه بورس اوراق بهادار، شماره ۱۸، سال پنجم.
۱۸. فتاحی، حسن و فاضل، عاطفه (۱۳۹۷). "بررسی تاثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود مبتنی بر ارقام تعهدی و مدیریت سود واقعی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. چشم اندازه حسابداری و مدیریت. ۱(۲)، صص ۳۵-۲۱.
۱۹. فرج زاده، حسین (۱۳۹۳). واکنش سرمایه‌گذاران به مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی.

۲۰. فرساد امان الهی، غلامرضا و بنت محمد، جوریه (۱۳۹۴). "رابطه بین مدیریت سود و پیش بینی جریان وجوه نقد"، تحقیق های حسابداری مالی و حسابرسی، شماره ۸۲، سال هفتم، صص ۸۳-۱۱۱.
۲۱. کیانی، آیدین و آقایی، محمدعلی (۱۳۹۵). "ارزیابی سودمندی معیارهای اندازه گیری کیفیت گزارشگری مالی بر رشد آتی در فرایند چرخه حیات شرکت ها"، تحقیق های کاربردی در گزارشگری مالی. سال پنجم، شماره ۹.
۲۲. مشایخی، بیتا و حسین پور، امیرحسین (۱۳۹۵). "بررسی رابطه بین مدیریت سود واقعی و مدیریت سود تعهدی در شرکت های مشکوک به تقلب بورس اوراق بهادار تهران"، فصلنامه علمی - تحقیقی مطالعات تجربی حسابداری مالی، سال ۱۲، شماره ۴۹، صص ۵۲-۲۹.
۲۳. ملکیان، اسفندیار؛ احمد پور، احمد؛ رحمانی نصرآبادی، محمد و دریایی، عباسعلی (۱۳۸۹). "عوامل موثر بر دقت سود پیش بینی شده توسط شرکت ها شواهدی از بازار بورس و اوراق بهادار تهران"، نشریه بررسی های حسابداری، دوره ۱۷، شماره ۶۱، صص ۳۶-۲۱.
۲۴. مهرانی، ساسان؛ کامیابی، یحیی و غیور، فرزاد (۱۳۹۶). "بررسی تاثیر شاخص های کیفیت حسابرسی بر قدرت مدل های پیش بینی درماندگی مالی"، بررسی های حسابداری و حسابرسی. دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، دوره ۲۴، شماره ۱، صص ۱۲۶-۱۰۳.
۲۵. مهرانی، ساسان؛ مرادی، محمد؛ نخعی، منصور و مطمئن، محسن (۱۳۹۲). "نقش ویژگی های حسابرس در کیفیت حسابرسی"، تحقیق های حسابداری مالی، ۵ (۲).
۲۶. نظر علی لو، حامد و زمانی، مرتضی (۱۳۹۵). "رابطه مدیریت واقعی سود و ضریب واکنش سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، فصلنامه تحقیق های جدید در مدیریت و حسابداری، شماره ۱۶، صص ۱۰۷-۱۲۷.
27. Akali, C., (2014). Earnings management around initial public offering. Rock center for corporate governance working paper. No 23
28. Choi J, L. A. Myers. The Roles that Forecast Surprise and Forecast Error Play in Determining Management Forecast Precision; 2009-A Guide, available at: <http://www.ssrn.com>
29. Chen, Zhilan, Cheung, Yan-Leung, (2014). Ownership Concentration, Firm Performance And Dividend Policy in Hong Kong, Pacific-Basin Finance Journal, 28: PP.231-249

30. Doyle, J.T, Jennings, J. Soliman, M.T. (2015) , Do Managers Define Non GAAP Earnings to Meet or Beet Analyst Forecasts?, Journal of Accounting and Economics
31. Gul F . Jaggi B., (2014). "Auditor Independence : Evidence on the Joint Effets of Auditor Tenure and Non-Audit Fees". Auditing: A Journal of Practice and Theory, Vol.32, Issue 4, PP.110-122.
32. Gîrbină M, Albu C, Albu N(2012), Board Members' Financial Education and Firms' Performance: Empirical Evidence for Bucharest Stock Exchange Companies, doi.org/10.5281/zenodo.1056557
33. Lisa M. Gaynora, Andrea S. Kelton.(2014). The effects of analyst forecasts and earnings trends on perceptions of management forecast credibility. Accounting and Finance 54 (2014). 189–210
34. Mayerz, D, Ladas, A, & Negakis, C. (2003). The effects of the European debt crisis on earnings quality. International review of financial analysis, vol 30, pp 351-362
35. Miko, N, & Kamardin, H. (2018). Impact of audit committee and audit quality on preventing earnings management. global conference on business and social science
36. Molik, A, Mir, M, McLver, R, & Bepari, M. (2013). Effects of audit quality on earnings management during the global financial crisis. Proceedings of 9th Asian business research conference.
37. Nans, Y, L. (2014). Responses by Australian auditors to the global financial crisis. Accounting and finance, vol 53. No 1, pp 30338
38. Persakis, A. (2016). Audit quality, investor sentiment and earnings management during the financial crisis of 2008: An international perspective, Journal of International Financial Markets, Institutions and Money
39. Rial, S, & Tano, C. (2014). The impact of the global financial crisis on audit quality. Master Thesis
40. Santoso, A, & Widyaswati, R. (2017). The Effect of Earnings Management on Company's Performance with Audit Quality and Company's Size as Moderating Variables. Vol 18. Non 2, pp 97-106
41. Sayyar, G, Taylor, G, & Lanis, R. (2015). Earnings management and Audit quality: evidence from Australia. Journal of banking and finance, vol 52, pp 112-129
42. Tim V, Georgios G, Konstantinos Z.V & Ioannis S (2016). The Effects of Corporate Governance Practices on the Choice between Efficient and

- Opportunistic Earnings Management. International Journal of Business and Management
- 43.Sani H.K , Bany A.A.N , Hairul S.N & Sit Z.A(2016).Earnings Quality of Malaysian IPO firms:The Effect of Share Moratorium Provision and Institutional Ownership. Procedia Economics and Finance 35 (2016). 107 – 116
- 44.Xu, W (2010). "Do management earnings forecasts incorporate information in accruals? Journal of Accounting and Economics 49 : 227–246

